

ЕТНОКУЛТУРНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА НАСЕЛЕНИЕТО КЪМ 7 СЕПТЕМВРИ 2021 Г. В ОБЛАСТ БУРГАС

Етнокултурните характеристики на населението са обект на наблюдение от началото на 135-годишната история на преброяванията в страната. При първите преброявания, проведени в края на XIX век (1887 и 1892 г.), са наблюдавани признаците „вероизповедание“ и „матерен език“. През 1900 г. е включен признакът „народност“. При преброяването, проведено в края на 1946 г., вероизповеданието отпада, а другите два признака фигурират до 1975 г., като вместо матерен език се използва наименованието „майчин език“. Единствено през 1985 г. тези признаци са изключени от програмата на преброяването. При преброяванията, проведени през 1992 и 2001 г., се наблюдават признаците „етническа група“, „майчин език“ и „вероизповедание“, а при преброяванията през 2011 и 2021 г. е добавена и „религиозност“.

При последните три преброявания въпросите, свързани с етнокултурните характеристики, са доброволни. Използваните дефиниции и методология, както и формирането на въпросите и отговорите в преброителната карта са изцяло съобразени с основните принципи и препоръки на ООН, свързани с изучаването на населението по етнически и религиозни признаци:

- ✓ Доброволност на отговорите;
- ✓ Самоопределение;
- ✓ Възможност за свободно записан отговор.

Самоопределение по етнос

Етническата група представлява общност от лица, близки по произход, бит, култура и език.

Тенденциите в демографските процеси, обуславящи измененията в броя и структурите на населението, се отразяват върху всички етнически групи в страната. В резултат на това намалява абсолютният брой на населението и на трите основни етнически групи, както и не настъпват съществени изменения в етническата структура между последните две преброявания.

Към 7 септември 2021 г. в област Бургас **българската етническа група** обхваща 280 388, или 79.1% от лицата, отговорили на въпроса за етническа принадлежност. В сравнение с 2011 г. дялът на тази група намалява с 1.4 процентни пункта.

Към **турската етническа група** са се самоопределили 47 286, или 13.3% от отговорилите лица. Относителният им дял остава непроменен в сравнение с 2011 година.

Към третия по численост **ромски етнос** са се самоопределили 14 893, или 4.2% от отговорилите лица. Относителният дял на населението от тази етническа група намалява с 0.8 процентни пункта в сравнение с 2011 година.

Към **други етнически групи** са се самоопределили 5 992 души, или 1.7%.

Лицата, които са посочили, че **не могат да се самоопределят**, са 1 369 (0.4%). Отговор „**Не желая да отговоря**“ са отбелязали 4 436, или 1.3% от отговорилите лица.

Териториално разпределение по етническо самоопределение

Към 7 септември 2021 г. в градовете живеят 87.1% от българския, 22.2% от турския и 40.6% от ромския етнос.

Българската етническа общност преобладава във всички общини на област Бургас с изключение на община Руен, където тя формира съответно 4.6% от населението на общината.

Лицата, самоопределили се към турската етническа общност, са концентрирани териториално главно в общините Руен (85.4%), Сунгурларе (39.0%), Айтос (38.3%) и Поморие (17.9%). Общо в четирите общини живее повече от половината от населението на областта, самоопределило се към турската етническа група - 81.2%.

Лицата от ромската етническа група са разпределени териториално във всички общини на областта. Най-голям е дялът на ромския етнос в общините Средец - 18.9%, Малко Търново - 17.9%, следвани от Царево - 14.3%, Приморско - 10.3%, и Сунгурларе 9.2%.

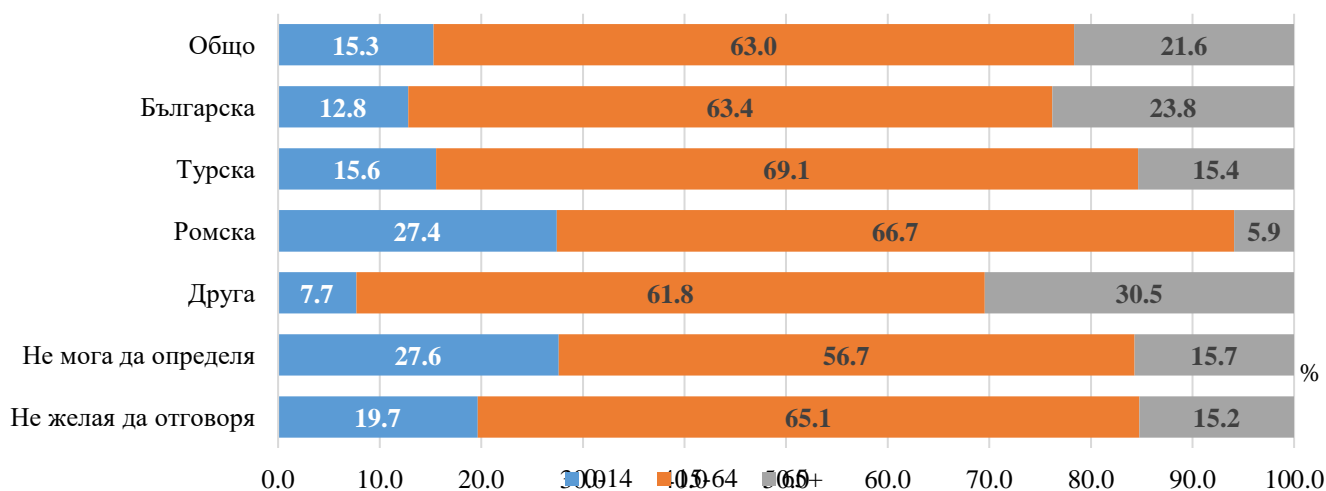
Възраст и етнос

Характерният за последните десетилетия процес на застаряване на населението засяга в най-голяма степен лицата от българската етническа общност. При тази група дялът на населението на 65 и повече навършени години е най-висок - 23.8%, при 15.4% и 5.9% съответно за турската и ромската етническа група.

Сред трите основни етнически общности най-висок е дялът на младото население (0 - 14 навършени години) при ромите - 27.4% от самоопределилите се към този етнос. Почти два пъти по-малък е дялът на младите при турската етническа група (15.6%) и най-нисък е този дял при българската общност - 12.8%.

Близо една четвърт (27.6%) от лицата, които не могат да определят своята етническа принадлежност, и близо една пета (19.7%) от тези, които не желаят да отговорят, са на възраст до 14 навършени години.

Фиг. 1. Възrastова структура на населението по етническа група в област Бургас към 7 септември 2021 година

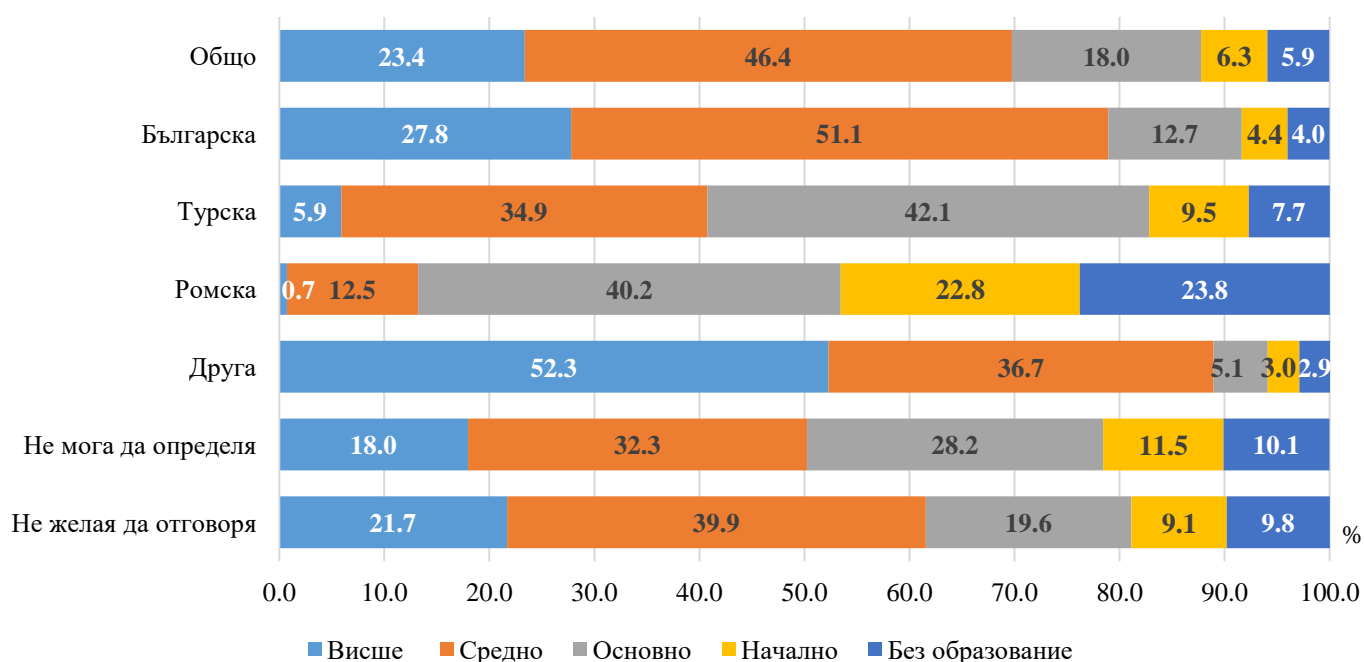

Образование и етнос

Наблюдават се съществени различия в образователната структура на населението по етническа принадлежност. Докато при самоопределилите се като българи на седем и повече навършени години 78.9% са с високо образование (27.8% с висше и 51.1% със средно), то при населението от турската етническа група с високо образование са 40.8% (5.9% с висше и 34.9% със средно), а при ромския етнос относителният дял на този показател е 13.2%, съответно 0.7% с висше и 12.5% със завършено средно образование.

В сравнение с 2011 г. и при трите основни етнически групи се наблюдава положителна тенденция на увеличаване на абсолютния брой и относителния дял на лицата със завършено висше и средно образование. За десет години делът на населението със завършено висше образование нараства от 0.2 на 0.7% сред ромската етническа група, от 2.6 на 5.9% сред турската и от 21.7% през 2011 г. на 27.8% през 2021 г. сред самоопределилите се към българската етническа група.

Фиг. 2. Разпределение на населението по етническа принадлежност и степен на завършено образование в област Бургас към 7 септември 2021 година

От лицата на 15 и повече навършени години никога не са посещавали училище 0.4% от самоопределилите се към българската етническа група, 1.9% от турската и 10.8% от ромската етническа група.

Децата в задължителна училищна възраст (7 - 15 навършени години), останали извън образователния процес, са 8.3% при ромската общност, 2.9% при турската и 1.2% от самоопределилите се към българската етническа група в тази възрастова група.

Грамотността се определя като умението да се чете и пише с разбиране на прочетеното и написаното. Към 7 септември 2021 г. 14.8% от самоопределилите се към ромската етническа група

на възраст 9 и повече навършени години са неграмотни. Този дял е 3.1% и 0.8% съответно за самоопределилите се към турската и българската етническа група.

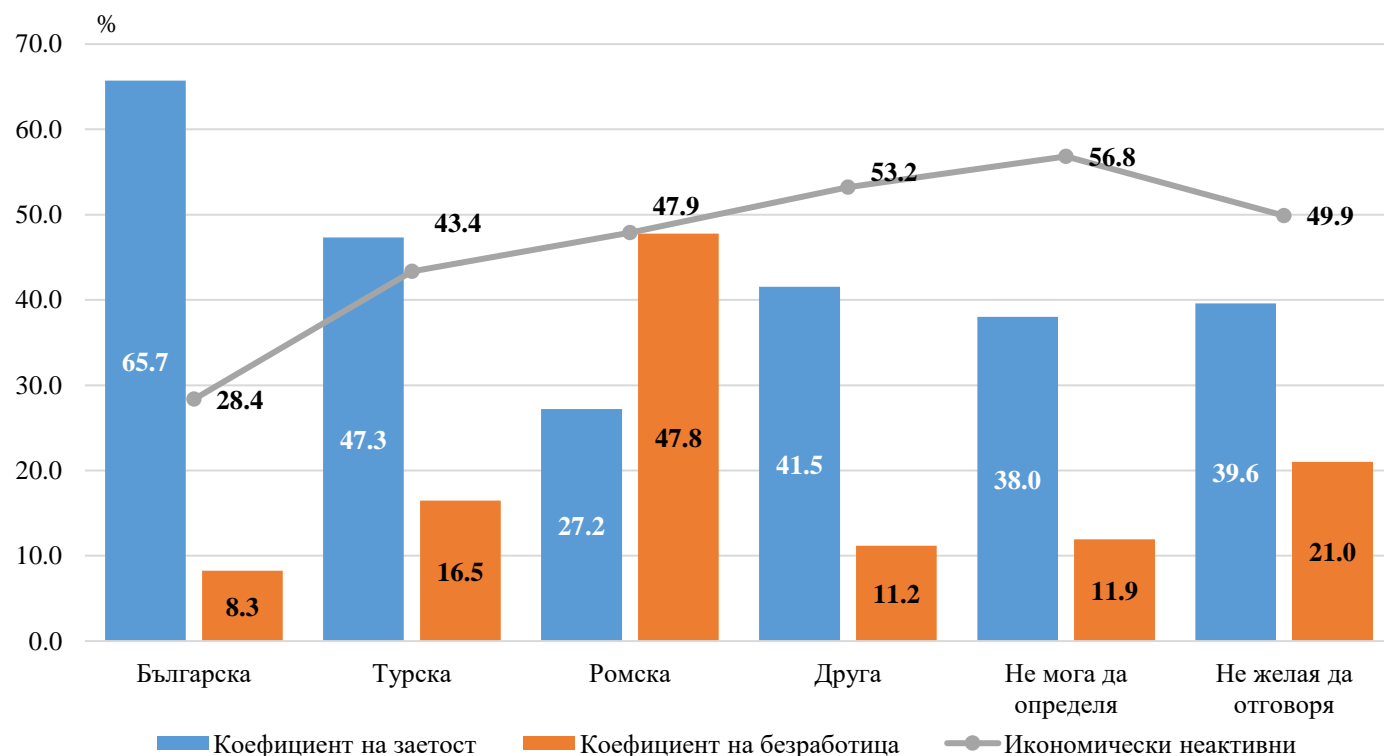
Икономическа активност и етнос

Данните за икономическите характеристики на населението се отнасят до положението на лицата на пазара на труда през седмицата, предхождаща критичния момент на преброяването - 31 август - 6 септември 2021 година.

Налице са значителни различия по отношение на участието на пазара на труда на лицата от различните етнически групи. Най-висока е заетостта във възрастовата група от 15 до 64 навършени години при българската етническа група с коефициент на заетост 65.7%, а най-нисък е този показател при ромската етническа група - 27.2%.

Безработицата е най-висока сред самоопределилите се от ромската етническа група. Повече от половината (47.8%) от икономически активните лица от този етнос са били безработни през наблюдавания период. Всеки шести икономически активен на възраст 15 - 64 навършени години от турската етническа група също е бил безработен през наблюдавания период. Най-нисък е този показател при самоопределилите се от българската етническа група - 8.3% от икономически активните лица.

Фиг. 3. Коефициенти на заетост и безработица и икономически неактивни лица по етническа принадлежност за лицата на възраст 15 - 64 навършени години в област Бургас

Незаетите и неучастващи в образование на възраст 15 - 29 навършени години през наблюдавания период варират от 19.0% за българската етническа група, 36.9% за турската до 62.0% за ромската.

Майчин език

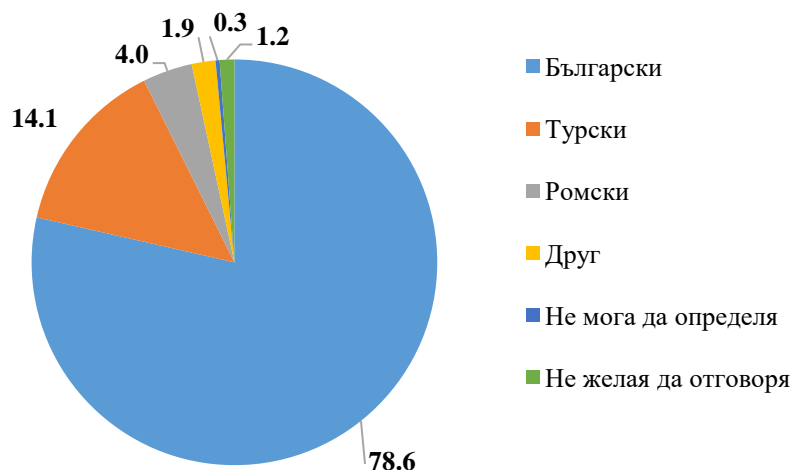
Майчиният език е вторият традиционно изучаван при преброяванията етнокултурен признак.
Майчиният език е първият език, усвоен у дома в най-ранно детство.

Българският е майчин език за 271 756 души, или 78.6% от населението, турският - за 48 765 души, или за 14.1%, и ромският - за 13 702 души, или за 4.0% от отговорилите на въпроса.

Друг майчин език са посочили 6 565 души, или 1.9%.

Лицата, които са посочили, че **не могат да определят** майчиния си език са 1 103 (0.3%). Отговор „**Не желая да отговоря**“ са отбелязали 4 044, или 1.2% от отговорилите лица.

Фиг. 4. Структура на населението по майчин език към 7 септември 2021 година в област Бургас¹

Връзката между етническото самоопределение и самоопределянето по майчин език е силно изразена.

Най-еднородна по майчин език е българската етническа група - сред отговорилите и на двата въпроса за етнос и майчин език 98.9% от лицата от българската етническа група посочват българския за майчин език, 1 471 (0.5%) - турския, 249 (0.1%) - ромския, и 719 (0.3%) - друг.

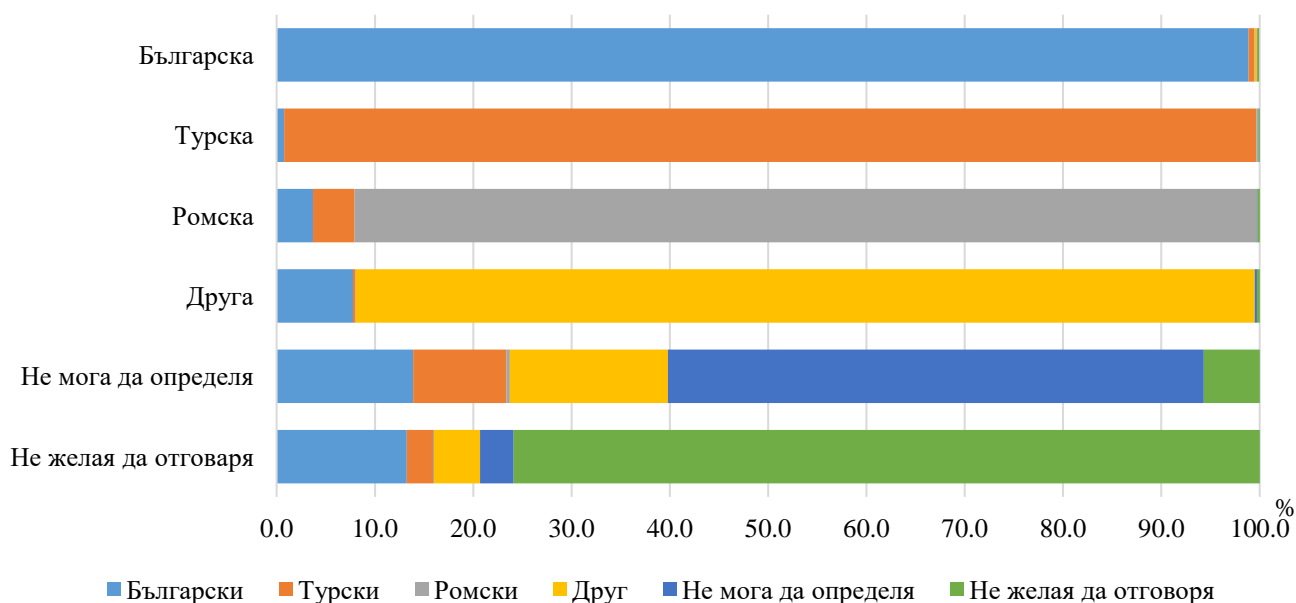
Сред самоопределилите се към турската етническа група за 46 411 души (98.9%) майчин език е турският, а за 357, или 0.8%, майчин е българският език.

Ромската етническа група е малко по-разнородна в своето самоопределение по майчин език:

- 13 390 души, или 91.7%, са посочили ромския за майчин език;
- 621, или 4.3% - турски;
- 538, или 3.7% - български.

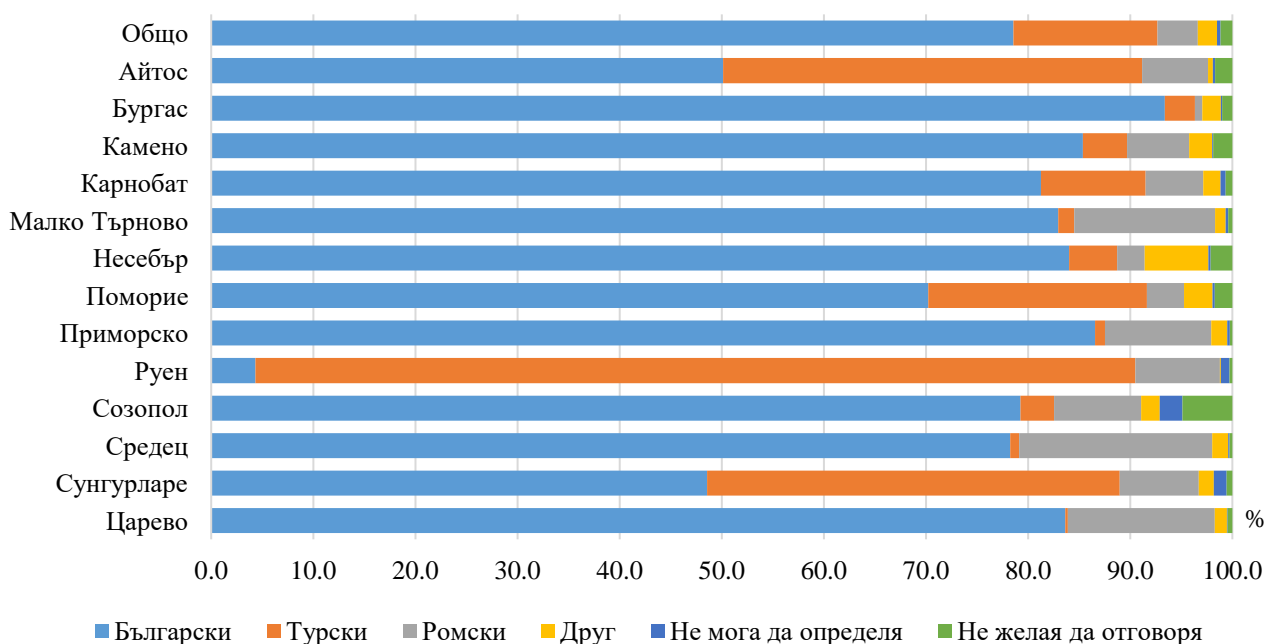
¹ В представянето на структурата на населението по майчин език и изчисляването на относителните дялове на съответните категории не са включени лицата, добавени от административни източници, за които липсва информация в използваните при преброяването регистри.

Фиг. 5. Структура на населението по етническа принадлежност и майчин език към 7 септември 2021 година в област Бургас

Териториалното разпределение на населението според посочения майчин език до голяма степен е идентично с разпределението по етническа принадлежност.

Фиг. 6. Разпределение на населението по майчин език и общини в област Бургас

Вероизповедание

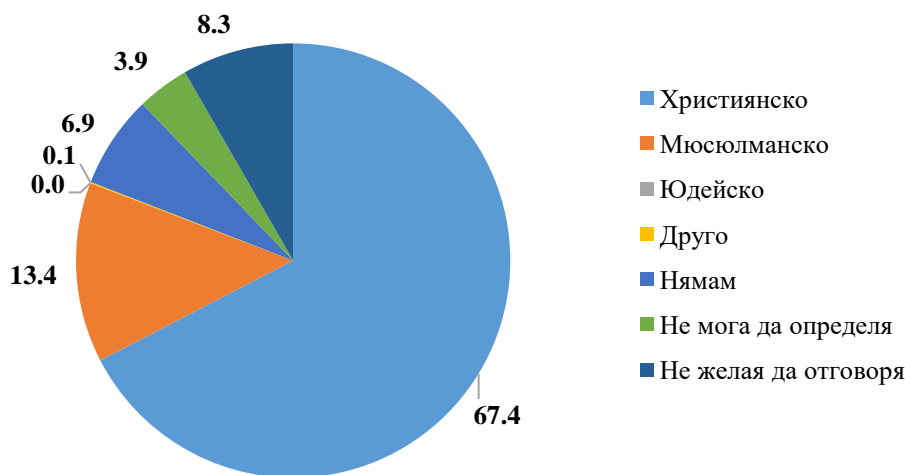
Вероизповеданието е принадлежността на лицето към дадена група, обособена исторически и характеризираща се с извършването на определени религиозни обреди (източноправославни, католически, протестантски, мюсюлмански и други).

Лицата, самоопределили се към християнско вероизповедание, са 233 008, или 67.4% от отговорилите на въпроса. Сред тях преобладават източноправославните християни - 225 572, или 96.8% от посочилите християнско вероизповедание, следват лицата с протестантско вероизповедание - 5 403 (2.3%), католическо - 843 (0.4%), и 416 (0.2%) са посочили арменско апостолическо вероизповедание. Отговорът „друго християнско“ са избрали 774, или 0.3% от отговорилите на въпроса.

Мюсюлманско вероизповедание са посочили 46 320 лица, или 13.4%, юдейско - 85, а други вероизповедания изповядват 265 лица.

Към 7 септември 2021 г. 23 746 (6.9%) лица са отговорили, че нямат вероизповедание, 13 626 (3.9%) са изпитали затруднения да определят своето вероизповедание, а 28 885 (8.3%) са отбелязали отговор „не желая да отговоря“.

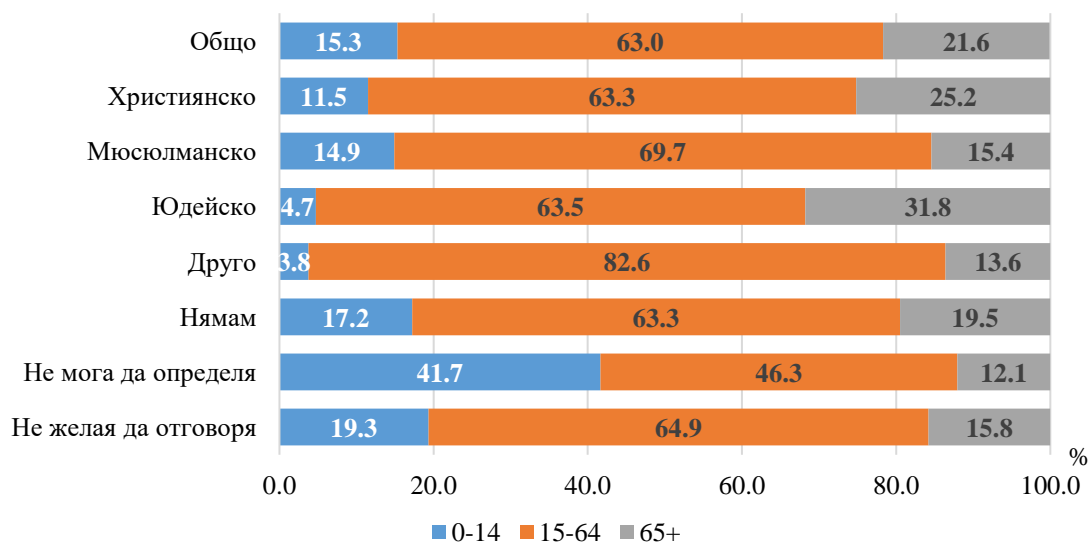
Фиг.7. Структура на населението по вероизповедание към 7 септември 2021 година в област Бургас²

Възрастовото разпределение на лицата, самоопределили се към различните вероизповедания показва, че най-висок е относителният дял на възрастните (65+ години) при лицата, изповядващи юдейско вероизповедание - 31.8%, а най-нисък - при тези посочили „друго“ (13.6%). Сходно с разпределението по етническа принадлежност, където най-висок е делът на лицата на възраст до 14 навършени години в категорията „не мога да определя“ - 41.7% от посочилите този отговор.

² В представянето на структурата на населението по вероизповедание и изчисляването на относителните дялове на съответните категории не са включени лицата, добавени от административни източници, за които липсва информация в използваните при преброяването регистри.

Фиг. 8. Възрастова структура на населението по вероизповедание към 7 септември 2021 година в област Бургас

Вероизповедание и етнос

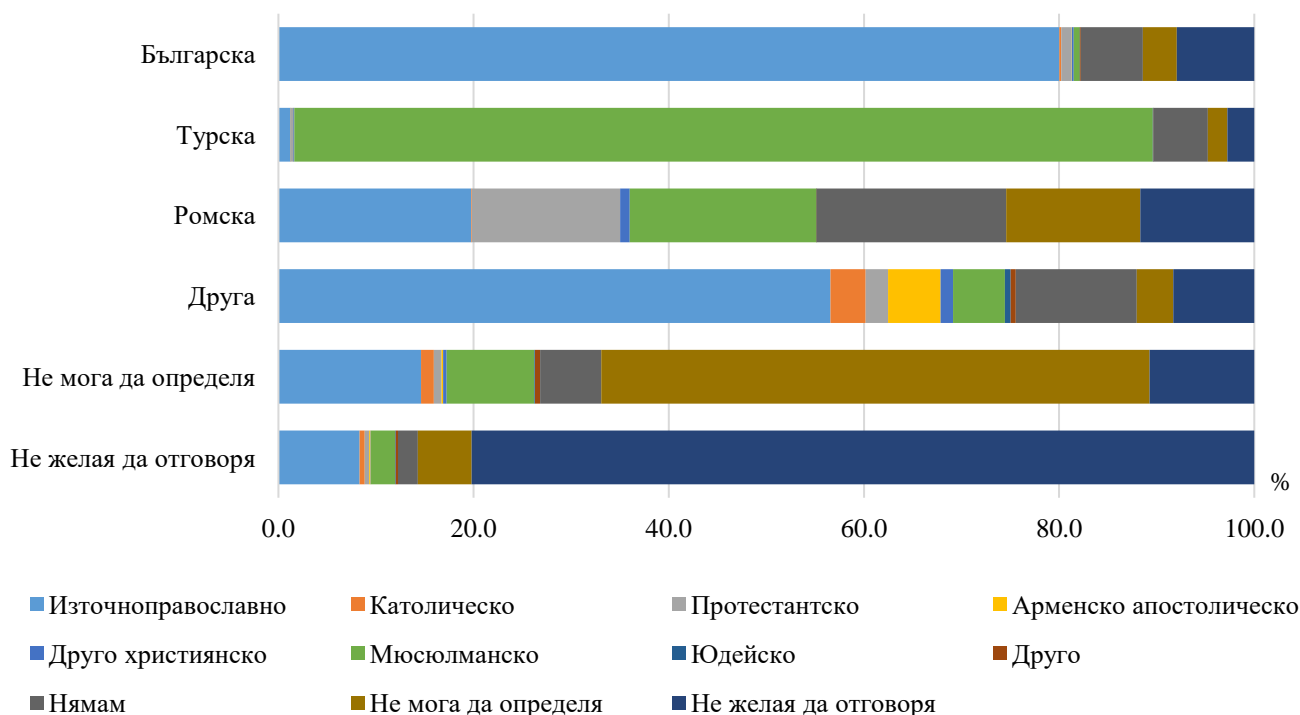
При лицата, самоопределили се към българската етническа група, 218 214 души, или 80.0%, са с източноправославно вероизповедание, 579 (0.2%) - с католическо, 2 861 (1.0%) - с протестантско, и 1 695 (0.6%) - с мюсюлманско вероизповедание. Отговор „нямам“ са посочили 17 392 (6.4%) лица, а „не мога да определя“ - 9 447, или 3.5% от самоопределилите се към българската етническа група.

За 41 282 души (88.0%) от самоопределилите се към турската етническа група отбелязаното вероизповедание е мюсюлманско, 559 (1.2%) са избрали източноправославно вероизповедание, 2 614 (5.6%) от тази етническа група са посочили, че нямат вероизповедание, 938 (2.0%) не са успели да се самоопределят.

Сред самоопределилите се към ромската етническа група преобладават тези с източноправославно вероизповедание - 2 887, или 19.8%. Мюсюлманско вероизповедание е посочено от 2 795 (19.1%) от ромите, протестантско - от 2 216 (15.2%), „нямам“ вероизповедание са отбелязали 2 832 (19.4%) и „не мога да определя“ - 2 006 (13.7%) от самоопределилите се към ромската етническа група.

Най-висок е дялът на лицата, които са декларирали, че не желаят да посочат вероизповеданието си сред ромската етническа група - 11.7%, а най-нисък - сред лицата, самоопределили се към турската етническа група (2.8%).

Фиг. 9. Структура на населението по етническа принадлежност и вероизповедание към 7 септември 2021 година в област Бургас

В териториален аспект по общини най-висок е дялът на самоопределилите се към християнско вероизповедание в общините Средец (80.9%), Приморско (79.0%), Бургас (78.2%) и Несебър (75.5%), а най-нисък - в община Руен (4.0%).

Лицата, самоопределили се към мюсюлманско вероизповедание, са концентрирани предимно в общините Руен (86.6%), Айтос (41.7%) и Сунгурларе (34.5%). Най-нисък е този дял в общините Царево (0.2%), Малко Търново (0.5%), Средец (0.7%) и Приморско (0.7%).

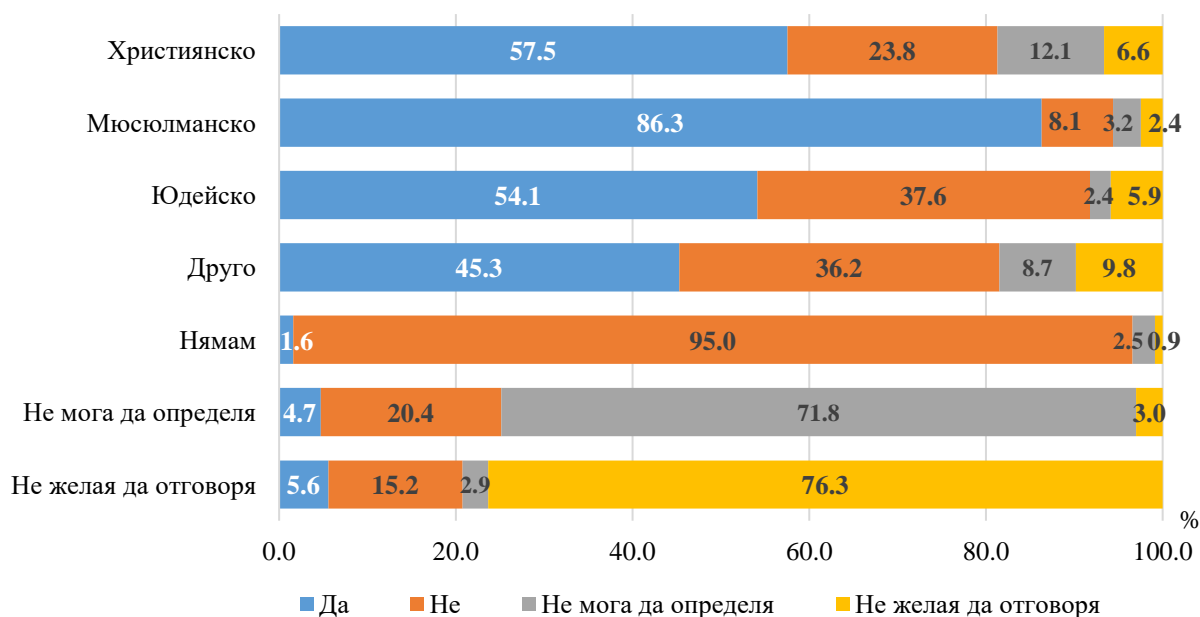
Религиозност

Религиозността е миросглед и поведение, нагласи и обичаи, основани на вярата в божествено или висше същество, свръхестествени сили, както и съвкупност от морални норми, практики, ценности, институции и ритуали, съпровождащи този миросглед.

Към 7 септември 2021 г. 176 834, или 51.1% от отговорилите на въпроса „Религиозен ли сте?“, са отбелязали „да“, 25.7% са отбелязали „не“, 11.8% „не мога да определя“, а 11.3% са избрали отговор „не желая да отговоря на въпроса“. От отговорилите с „да“ 55.6% са жени, а 44.4% са мъже.

Комбинирането на въпросите за вероизповедание и религиозност показва, че 86.3% от самоопределилите се към мюсюлманско вероизповедание са посочили, че са религиозни, докато при самоопределилите се към християнско вероизповедание този дял е 57.5%.

Фиг. 10. Разпределение на населението по вероизповедание и религиозност към 7 септември 2021 година в област Бургас

Графикът за публикуване на данните може да намерите на следния линк: [Календар за публикуване на данните от Преброяване 2021 | Национален статистически институт \(nsi.bg\)](#). Основни данни от преброяването ще бъдат публикувани в Информационна система ИНФОСТАТ, както и ще бъдат предоставяни по заявки на потребители в съответствие със Списъка на стандартните статистически показатели и Правилника за предоставяне на статистически продукти и услуги.

Приложение

1. Население по етническа принадлежност и по общини към 7 септември 2021 година в област Бургас

Общини	Общо	Етническа група				Не мога да определя	Не желая да отговоря	Непоказана
		българска	турска	ромска	друга			
Област Бургас	380286	280388	47286	14893	5992	1369	4436	25922
Айтос	25481	11531	8753	1929	219	84	350	2615
Бургас	196582	172362	5286	1300	2858	400	1943	12433
Средец	13145	9603	105	2316	172	16	38	895
Камено	9545	7453	349	515	170	15	154	889
Карнобат	20840	15866	1822	1235	353	85	164	1315
Малко Търново	2628	1957	26	441	19	3	12	170
Царево	8329	6570	21	1122	77	5	45	489
Несебър	23760	18375	848	551	1137	88	460	2301
Поморие	25406	17080	4167	879	548	152	469	2111
Руен	26385	1157	21588	2169	48	213	99	1111
Созопол	11984	9001	367	974	161	178	610	693
Сунгурларе	10583	4858	3903	919	153	119	66	565
Приморско	5618	4575	51	543	77	11	26	335

2. Население по майчин език и по общини към 7 септември 2021 година в област Бургас

Общини	Общо	Майчин език				Не мога да определя	Не желая да отговоря	Непоказан
		български	турски	ромски	друг			
Област Бургас	380286	271756	48765	13702	6565	1103	4044	34351
Айтос	25481	11130	9114	1439	103	46	377	3272
Бургас	196582	167783	5314	1265	3285	232	1796	16907
Средец	13145	9374	105	2266	189	15	33	1163
Камено	9545	7179	363	511	190	9	158	1135
Карнобат	20840	15535	1957	1082	324	96	123	1723
Малко Търново	2628	1981	37	330	24	6	10	240
Царево	8329	6429	20	1105	91	4	37	643
Несебър	23760	17358	969	559	1283	48	440	3103
Поморие	25406	15879	4837	824	631	45	392	2798
Руен	26385	1089	21646	2076	19	217	69	1269
Созопол	11984	8786	363	947	202	246	542	898
Сунгурларе	10583	4798	3990	765	144	126	54	706
Приморско	5618	4435	50	533	80	13	13	494

3. Население по вероизповедание и по общини към 7 септември 2021 година в област Бургас

Общини	Общо	Вероизповедание					Не мога да определя	Не желая да отговоря	Непоказано
		християнско	мюсюлманско	юдейско	друго	нямам			
Област Бургас	380286	233008	46320	85	265	23746	13626	28885	34351
Айтос	25481	9900	9255	13	1	569	842	1629	3272
Бургас	196582	140419	4576	33	213	10919	6400	17115	16907
Средец	13145	9692	81	2	3	904	625	675	1163
Камено	9545	6134	293	2	1	890	407	683	1135
Карнобат	20840	11939	1726	1	3	2278	1176	1994	1723
Малко Търново	2628	1796	12		1	277	198	104	240
Царево	8329	5520	19		2	747	341	1057	643
Несебър	23760	15589	658	7	16	1762	967	1658	3103
Поморие	25406	14603	4360	13	13	1327	883	1409	2798
Руен	26385	1009	21753	7		1271	419	657	1269
Созопол	11984	8216	148	2	5	882	655	1178	898
Сунгурларе	10583	4142	3404	5	1	1548	432	345	706
Приморско	5618	4049	35		6	372	281	381	494